

Loški muzej na Venerini poti 1997-2000

I.

Mednarodna turistična prireditev »Venerina pot« od leta 1997 poteka tudi v Sloveniji in na njej že od vsega začetka sodeluje tudi Loški muzej. Prireditev, v katero je vključenih sedem slovenskih mest (poleg Škofje Loke še Ljubljana, Kamnik, Radovljica, Postojna, Štanjel in Branik), njen namen pa je v turistične namene oživiti prikaz srednjeveških običajev, se v Škofji Loki odvija vsako zadnjo soboto v juniju in sovpada s praznovanjem občinskega praznika občine Škofja Loka. Ta se praznuje v spomin na 30. junij leta 973, ko je nemški cesar Oton II. freisinske škofiji podelil Loko, celotno Selško dolino in del Sorškega polja zahodno od potoka

Muzejska delavnica za otroke »Tkanje s tkalsko desčico«. Srednjeveški mestni sejem na Mestnem trgu, 24. junij 2000.

Žabnice. Tej prvi podelitvi je v istem letu sledila še podelitev spodnjega dela Poljanske doline in preostalega dela Sorškega polja do ceste Jepca-Kranj (23. novembra 973), freisinška škofija pa si je tudi v naslednjih letih znala pridobiti naklonjenost nemških vladarjev in je leta 1002 pridobila ozemlje kasnejšega Srednjega in Zgornjega Bitnja s Stražiščem ter besniško ozemlje med Lipnico in Savo, okrog leta 1030 zgornji del Poljanske doline z žirovskim območjem, leta 1033 Dovje na Gorenjskem, leta 1263 pa še Okroglo pri Kranju¹.

Venerinino pot oz. njeno spremljevalno prireditev »Srednjeveški mestni sejem«, kot se imenuje predstavitev tradicionalnih obrti in kulinarike na škofjeloškem Mestnem trgu, obišče ca. 3000 obiskovalcev, zato je priložnost tudi za promocijo muzeja. Vsako leto na sejmu uredimo muzejsko stojnico s propagandnim gradivom in na panoju predstavimo eno izmed tradicionalnih škofjeloških obrti, ki so na ogled v etnološki zbirki muzeja. Za mlade obiskovalce »srednjeveškega« sejma pa pripravimo muzejsko delavnico, ki se navezuje na predstavljeno muzejsko temo.

Tako smo 28. junija 1997 na sejmu predstavili *barvanje in tiskanje platna na Škofjeloškem* in organizirali muzejsko delavnico za otroke »*Tiskanje rutk*«, kjer je sodelovalo kakih 80 otrok. Naslednje leto, 27. junija 1998, smo obiskovalcem sejma predstavili *izdelovanje umetnega cvetja na Škofjeloškem*, za otroke pa pripravili delavnici »*Umetno cvetje*« in »*Tiskanje rutk*«. Naslednje leto, 26. junija 1999, smo na muzejski stojnici na Venerini poti predstavili *arheološka izkopavanja na Kranclju* v letih 1954 in 1955 in *arheološke najdbe s Kranclja*, ki so razstavljene v zbirki o gradovih, s čimer smo želeli opozoriti tudi na 60-letnico delovanja muzeja. Pripravili smo muzejsko delavnico »*Obeski z motivom gotske pečnice*«, na kateri so otroci vlivali in odtiskavali obeske z motivom gotske pečnice s Kranclja, ki je na ogled v muzeju; kalup za obeske nam je prav za to priložnost izdelal muzejski konservator Anton Hafner.

II.

V lanskem letu pa smo želeli obiskovalce srednjeveškega sejma opozoriti na prenovljene zbirke obrti v etnološki zbirki muzeja, na novo postavljene v letih 1997–2000. Zato smo 24. junija 2000 na muzejski sejmski stojnici predstavili *platnarstvo na Škofjeloškem* in organizirali muzejsko delavnico za otroke »*Tkanje s tkalsko deščico*«. Otroci so s pomočjo posebne deščice, ki je nekoč služila za tkanje trakov, tkali zapestnice. Delavnice se je udeležilo okoli 40 otrok, deščice za to priložnost pa nam je po originalu iz platnarske zbirke izdelal mojster Jernej Kosmač iz Tržiča.

Loški muzej je tokrat prvič sodeloval tudi v spremljevalnem programu Venerine poti. Program oblikujejo glasbene, dramske in plesne skupine tako iz škofjeloške občine kot tudi gostujoče skupine, tudi iz tujine, ki vsako leto popestrijo dogajanje na Mestnem trgu. Pedagoški oddelek muzeja se je v sodelovanju s Turističnim krožkom na Osnovni šoli Ivana Groharja, ki ga vodi *Branka Švoljšak*, obiskovalcem predstavil z odlomkom iz »*Popotnega dnevnika*« Paola Santonina (o. 1440–1508/10). Humanist Santonino je kot kancler (tajnik) oglejskega patriarha v letih 1485–1487

Dekleta v »srednjeveških« oblačilih in »Santonino« predstavljajo odlomek iz »Popotnega dnevnika«, spremljeralni program Srednjeveškega mestnega sejma na Mestnem trgu, 24. junij 2000

popotoval po slovenskih deželah, kjer je spremljal oglejskega pomožnega škofa Pietra Carla iz Caorla na treh vizitacijskih potovanjih po takrat oglejskih škofijah Koroške, Gorenjske in Štajerske. Njegovi opisi mest in vasi, cerkva, gradov, naravnih znamenitosti, kulturnih in socialnih razmer ter kulinaričnih običajev so najizčrpnější prikaz življenja v poznem srednjem veku na Slovenskem².

Za »našo« predstavitev smo izbrali odlomek iz *»Popotnega dnevnika«*, ta je od leta 1991 dostopen v slovenskem prevodu (leta 1987 preveden tudi v japonščino), ki opisuje srednjeveško Škofjo Loko, oz. popotovanje iz Cerknega po Poljanski dolini v Loko, skozi Bitnje in naprej v Kranj. Z odlomkom oz. z njegovo dramatizacijo smo želeli javnosti predstaviti muzejsko delavnico *»Izdelovanje srednjeveških oblačil«*, ki je v Loškem muzeju potekala v šolskem letu 1999/2000. Pod vodstvom mentorice, kostumografinje Vanje Krmelj, so prizadevna dekleta, ki obiskujejo turistični krožek na OŠ I. Groharja, v muzejski delavnici sešila štiri oblačila. Rekonstruirala so nošo srednjeveške krčmarice, plesalke, predice in meščanke. Pri krojenju oblačil in izboru blaga se je kostumografinja, seveda v okviru možnosti, zgledovala po oblačilih, upodobljenih na freski Sv. Nedelje, ki je bila okoli leta 1460 naslikana na fasado crngrobske cerkve, njena kopija pa je na ogled v umetnostni zbirki muzeja.

Pedagoški oddelek muzeja je tako pridobil štiri »srednjeveška« oblačila, s katerimi dopolnjuje muzejsko pedagoško dejavnost, prva priložnost za predstavitev pa je bila prav Venerina pot³. Ker smo želeli oblačila nazorneje predstaviti obiskovalcem, smo

jim dodali novo vsebino – dramatizacijo Santoninovega opisa škočjeloškega ozemlja, čez katerega je vnetega opisovalca naših krajev pot vodila leta 1486. Opis časovno sovпада z nastankom freske oz. z upodobitvijo takratnih oblačil, ki so jih na fasado crngrobske cerkve naslikali mojstri freskanti iz delavnice Janeza Ljubljanskega. K sodelovanju smo zato povabili še dramaturginjo Jano Bauer in z njeno pomočjo na Venerini poti 2000 realizirali predstavitev oblačil s freske Sv. Nedelje z odlomkom iz *Popotnega dnevnika Paola Santonina*. Krčmarico in predico smo za to priložnost »opremili« kar z muzejskimi predmeti, v muzeju pa bomo s »srednjeveškimi« oblačili popestrili voden ogled muzeja in tako z novimi vsebinami dopolnili predstavitev posameznih muzejskih zbirk.

Opombe:

¹ Pavle Blaznik: *Škofja Loka in loško gospostvo*, 1973, str. 11-14.

² Primož Simoniti: Santonino, Paolo v: *Enciklopedija Slovenije* 10, 1996, str. 399; prim. tudi Doroteja Gorišek: Drobne zanimivosti: potovanje iz Furlanije preko Poljanske doline v Škočjo Loko leta 1486, *Loški razgledi* 3, 1956, str. 275-276.

³ V »srednjeveških« oblačilih so se z odlomkom iz Santoninovega *Popotnega dnevnika* predstavile Katarina Mravlja, Lea Jerala, Jana Potočnik in Katarina Tomažin, na pomoč je priskočil tudi Santonino – Blaž Žerjav.